

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ

МИХАЙЛОВИЧ ЮЛІЯ ВАСИЛІВНА

УДК 338.1

**«ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕРЕВЕЗЕНЬ (НА
ПРИКЛАДІ ТЗОВ «КЛОНДАЙК-ЗАХІД»)**

Спеціальність 051 – економіка

Автореферат

дипломної роботи на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Тернопіль

2019

Роботу виконано на кафедрі економічної кібернетики Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України

Керівник роботи: кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної кібернетики
Різник Наталія Михайлівна
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Рецензент: кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та фінансів
Ціх Галина Володимирівна
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Захист відбудеться 24 грудня 2019 р. о 10-00 годині на засіданні екзаменаційної комісії № 56 у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя за адресою: 46001, м. Тернопіль, вул. Танцюрова 2, навчальний корпус № 5, ауд. 25.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми роботи: Трансформація економічного та політичного становища України, її прагнення до європейської та світової інтеграції, вимагає вживання низки комплексних заходів, направлених на підвищення ефективності національної економічної системи, яка б за своїми основними показниками відповідала міжнародним стандартам. Одним з таких дійових заходів є поживлення торгівельних стосунків з країнами ЄС, що в свою чергу залежить від ефективності функціонування транспортної інфраструктури.

Розвиток вітчизняних підприємств, що здійснюють перевезення на даному етапі формування ринкової системи, не можливий без економічної та політичної підтримки держави. Звичайно, що оперативно вирішити всі проблеми вітчизняних перевізників на даному етапі розвитку економіки не вдасться, для цього необхідно провести ряд економічно-обґрунтованих розрахунків, побудованих на аналізі статистичних даних розвитку галузі як в нас так і за кордоном, а також результатах діалогу між Урядом та транспортниками. Але не використовувати наявний потенціал транспортної галузі, особливо Західного регіону України, в умовах зростаючої конкурентної боротьби помилково.

Підвищення ефективності функціонування транспортного підприємства загалом та процесу перевезень зокрема, досягають за рахунок інструментарію логістики, а також проведення економічно обґрунтованих розрахунків ефективності, що базуються на наукових підходах.

Досвід більшості транспортних фірм, які взяли на озброєння логістичну концепцію, показує, що політика додаткових послуг, не пов'язаних з перевезеннями, дає позитивні результати. Вона підвищує потенціал залучення клієнтури, збільшує прибуток, дозволяє прискорити втілення більш прогресивних транспортних технологій і покращання обслуговування споживачів, які постійно контактують з перевізниками, що зміцнює їх становище на ринку транспортних послуг.

Якщо проаналізувати діяльність вітчизняних автотранспортних підприємств, то можна зробити висновок, що дуже незначна їх частина керується у власній господарській діяльності сучасними науково-обґрунтованими методами підвищення ефективності функціонування. Це пояснюється небажанням та відсутністю ініціативи з боку керівництва підприємств у запровадженні інновацій. Однак, в умовах зростаючої конкуренції на ринку перевезень, успішне функціонування автотранспортних підприємств не можливе без прийняття оперативних, обґрунтованих управлінських рішень. Крім цього, перевізникам необхідно вміти якісно проводити аналіз показників ефективності перевезень та усувати виявлені недоліки в роботі підприємства. Забезпечення ефективних перевезень вітчизняними автотранспортниками, за рахунок розробки і впровадження сучасних науково-обґрунтованих рішень, є актуальним завданням сьогодення.

Мета роботи: виявлення недоліків у функціонуванні ТЗОВ «Клондайк-Захід» за допомогою проведення всебічного аналізу діяльності досліджуваного Товариства, а також розробка та запровадження заходів підвищення ефективності перевезень.

У відповідності до поставленої мети роботи були вирішені наступні завдання:

- розкрито економічний зміст прогнозування і формування виробничої

програми автотранспортних підприємств;

- охарактеризовано методику оцінки ефективності перевезень;
- висвітлено заходи щодо удосконалення і підвищення ефективності перевезень вантажів;
- проведено детальний аналіз показників господарської діяльності ТзОВ «Клондайк-Захід»;
- оцінено складові формування витрат на вантажні перевезення ТзОВ «Клондайк-Захід»;
- виявлені недоліки у господарській діяльності Товариства;
- розроблено прогнозну модель собівартості перевезень ТзОВ «Клондайк-Захід»;
- розроблена імітаційна модель вибору оптимальної стратегії оновлення автопарку ТзОВ «Клондайк-Захід»;
- економічно обгрунтовано заходи з підвищення економічної ефективності транспортно-логістичної системи ТзОВ «Клондайк-Захід».

Об'єктом дослідження заходи підвищення ефективності вантажних перевезень на автомобільному транспорті.

Предметом дослідження є показники ефективності вантажних перевезень ТзОВ «Клондайк-Захід».

Методи дослідження: методи економічного аналізу, методи економіко-математичного моделювання, кореляційно-регресійний аналіз, проектний аналіз.

Джерела дослідження: статті, монографії, автореферати дисертацій, підручники, електронні ресурси з тематики підвищення ефективності автомобільних перевезень.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці прогнозної моделі собівартості перевезень, імітаційні моделі обгрунтування придбання або оренди автомобілів та вибору оптимального методу амортизаційних відрахувань для ТзОВ «Клондайк-Захід».

Практичне значення одержаних результатів. Математичні моделі прогнозування собівартості перевезень, вибору методу розрахунку амортизаційних відрахувань та економічно-обгрунтовані розрахунки оновлення автопарку ТзОВ «Клондайк-Захід» можна рекомендувати до впровадження.

Апробація результатів магістерської. Окремі результати роботи доповідались на VIII Міжнародній науково-технічній конференції молодих учених та студентів «Актуальні задачі сучасних технологій» 27-28 листопада 2019 року.

Структура роботи: Магістерська робота складається зв вступу, шести розділів, висновків, переліку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи 107 сторінок комп'ютерного тексту, вона містить 33 рисунки, 18 таблиць, додатки на 4 сторінках. В ній використано 51 літературне джерело.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі розкрита актуальність теми магістерської роботи, встановлено мету та завдання, об'єкт та предмет, методи та інформаційну базу дослідження.

У розділі «Теоретичні основи підвищення ефективності

автотранспортних перевезень» проведені теоретичні дослідження оцінки ефективності перевезень вітчизняних автотранспортних підприємств. Зокрема розкрито економічний зміст прогнозування і формування виробничої програми автотранспортних підприємств, охарактеризовано сучасну методику оцінки ефективності перевезень, а також досліджено рекомендовані заходи щодо удосконалення і підвищення ефективності перевезень вантажів автотранспортними підприємствами.

У розділі **«Аналіз ефективності діяльності ТзОВ «Клондайк-Захід»** проведено ґрунтовний аналіз показників ефективності функціонування ТзОВ «Клондайк-Захід». Основними видами діяльності Товариства «Клондайк-Захід» є лісозаготівля, вантажні перевезення та технічне обслуговування та ремонт автомобілів. Як показав аналіз первісна вартість основних засобів станом на 31.12.2018 року складає 2611 тис. грн. До складу основних засобів входять: будинки, споруди на суму 2465 тис. грн., машини та обладнання - 84 тис. грн. та транспортні засоби - 19 тис. грн., інші основні засоби (комп'ютери, телефонні апарати, калькулятори) - 43 тис. грн. Основні засоби товариство не орендує, а здає в оренду: нежитлове офісне приміщення загальною площею 253 кв.м.

У ТзОВ «Клондайк-Захід» спостерігається негативна тенденція у розвитку, протягом чотирьох років Товариство несло збитки, лише в 2018 році відбувається зростання доходу.

З 2014 року вантажні перевезення збільшились на 55% у 2018 року і становили 882330 т-км. Велична загальних витрат у 2018 році склала 341781 тис. грн. що на 146579 тис. грн. або 75% більша від аналогічного періоду 2014 року. В запланованому періоді витрати по вантажним перевезенням зростатимуть як по досліджуваному підприємству ТзОВ «Клондайк-Захід» та в цілому.

Основними проблемами що впливають на діяльність товариства є: нестабільність економічної політики у державі; високий банківський кредит; недостатність обігових коштів, недосконалість фінансово-кредитної системи, постійне безконтрольне підвищення цін на енергоносії та бензин, недосконалість законодавчих актів України, податкова політика, яка характеризується високими податками, відсутність реальної підтримки з боку держави.

У розділі **«Економіко-математичне моделювання заходів підвищення ефективності перевезень ТзОВ «Клондайк-Захід»»** було розроблено багатофакторну прогнозу модель собівартості перевезень. Використовуючи регресійно-кореляційний аналіз було розраховано зв'язок собівартості вантажних перевезень ТзОВ «Клондайк-Захід» та витрат на оплату праці, паливно-мастильні матеріали та реновацію автомобільних шин. За результатами проведених обчислень доведено, показали що зв'язки між результативною ознакою та факторами які на неї впливають є сильним, 87.35 % випадків зміни x призводять до зміни y , тобто точність підбору рівняння множинної регресії є високою і в подальшому її доцільно використовувати з метою проведення прогнозування собівартості перевезень.

Одним з шляхів підвищення ефективності функціонування ТзОВ «Клондайк Захід» є розвиток напрямку міжнародних вантажних перевезень, оскільки товариство знаходиться у прикордонній зоні. Оскільки, Товариство обмежене у фінансових ресурсах необхідних для придбання сучасних автомобілів, тому в роботі

проведено порівняння з відповідним економічним обґрунтування між придбанням і орендою (лізингом) автомобілів за допомогою математичного моделювання. Розглянуто задачу транспортної логістики для імітаційного моделювання на ПК (засобами пакету Microsoft Excel) з метою вибору оптимальної стратегії для ТзОВ «Клондайк-Захід». Відповідно, було проведено порівняння кількох варіантів придбання та оренди вантажних автомобілів з врахуванням вантажообігу, маршруту та маржинального прибутку. Використання імітаційної моделі дозволяє за заданими параметрами, а саме можливому обороті за відповідними маршрутами географічних районів, знижками із закупівельної ціни (в %) залежно від розмірів партій за п'ятьма категоріями, протяжністю пробігу вантажівок та ін., обрати найкращий варіант за критерієм мінімуму загальних витрат.

У розділі «Спеціальна частина» проведено обґрунтування придбання вантажного автомобіля, здійснено розрахунки амортизаційних відрахувань в табличному процесорі MS Excel. Оскільки прогнозується використовувати вантажівку 5 років, а потім її реалізувати, то обчислено щорічні суми зношування і залишкову вартість вантажівки по кожному з трьох основних методів амортизації: лінійної, за сумою років та прискореної за остаточною вартістю (подвійної дегресивної амортизації). На основі аналізу проведених розрахунків методів амортизаційних відрахувань та їх співставлення, виявлено, що із трьох запропонованих методів для ТзОВ «Клондайк Захід» найбільш доцільним є метод лінійної (рівномірної) амортизації, оскільки він дозволяє товариству сплачувати стабільні (рівномірні) річні суми відрахувань без різких перепадів витрат.

У розділі «Організаційно-економічне обґрунтування заходів підвищення ефективності перевезень ТЗОВ «Клондайк-Захід»» проведено економічне обґрунтування інвестиційного проекту, з метою підвищення ефективності перевезень за рахунок оновлення рухомого складу для ТзОВ «Клондайк-Захід». Було запропоновано закупити напівпричіп. Провівши необхідні обчислення показників інвестиційного проекту, приходимо до висновку, що відшкодування витрат відбудеться до кінця 4 року і буде отримано 34 % чистого прибутку.

Оскільки $NPV > 0$, то за час економічного життя проект відшкодує витрати і забезпечить отримання понад прибуток у розмірі NPV . Індекс рентабельності $PI > 1$. Отже, сучасна вартість грошового потоку проекту перевищує первинні інвестиції і забезпечує тим самим наявність позитивної величини NPV . Проект забезпечує заданий рівень рентабельності. Внутрішня норма прибутковості $IRR > r$, що означає, що проект слід прийняти.

Результати аналізу показують економічну доцільність реалізації проекту придбання напівпричіпа, що сприятиме покращенню стану основних фондів ТзОВ «Клондайк-Захід» та ефективності перевезень загалом.

У розділі «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» розглянуті питання охорони праці та безпеки у надзвичайних ситуаціях. Зокрема розкрито основні принципи та функції управління охороною праці на виробництві, висвітлено процедуру організації і проведення досліджень з оцінки стійкості роботи об'єктів торгівлі, банківських установ і ін. під час НС мирного та воєнного часу, а також охарактеризовано порядок планування та підготовки до використання закладів цивільного захисту для проведення заходів щодо знезараження одягу,

взуття, транспорту та техніки. Застосування технічних засобів знезараження.

Висновки

Забезпечення ефективних перевезень за допомогою використання економіко-математичних розрахунків стає невід'ємною вимогою часу у забезпеченні сталого розвитку автоперевізників. Тому слід науково-обґрунтовано підходити до прийняття управлінських рішень спираючись на останні наукові методології, зокрема математичного моделювання за допомогою сучасних програмних продуктів. В магістерській роботі, на підставі опрацювання наукових публікацій присвячених підвищенню ефективності перевезень автомобільним транспортом, проведені прикладні дослідження ТзОВ «Клондайк Захід». Після ґрунтового аналізу ефективності діяльності Товариства та виявлення недоліків і резервів у його функціонуванні, в магістерській роботі запропоновано ряд економічно обґрунтованих розробок, які дозволять ТзОВ «Клондайк Захід» підвищити його ефективність.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

Барановська С.В., Ружицький А.А., Михайлович Ю.В. Роль сфери послуг в економіці України //Актуальні задачі сучасних технологій: зб. тез доповідей том III VIII міжнар. наук.-техн. конф.Молодих учених та студентів, (Тернопіль, 27–28 листоп. 2019.) / М-во освіти і науки України, Терн. націон. техн. ун-т ім. І. Пулюя [та ін]. – Тернопіль: ТНТУ, 2019. – с.103-104.

АНОТАЦІЯ

Михайлович Ю.В. «Підвищення економічної ефективності перевезень (на прикладі ТзОВ «Клондайк-Захід»)». – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістр за спеціальністю 051 «Економіка» - Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – Тернопіль. 2019.

Магістерську роботу виконано на 107 аркушах, містить 33 рисунків 18 таблиць, додатки на 4 сторінках. В ній використано 51 літературне джерело, а саме статті, монографії, автореферати дисертацій, підручники, електронні ресурси з тематики підвищення ефективності автомобільних перевезень.

Об'єкт дослідження: заходи підвищення ефективності вантажних перевезень на автомобільному транспорті.

Предмет дослідження: показники ефективності вантажних перевезень ТзОВ «Клондайк-Захід».

Методи дослідження – методи економічного аналізу, методи економіко-математичного моделювання, кореляційно-регресійний аналіз, проектний аналіз.

В першому розділі розкрито теоретичні основи підвищення ефективності автотранспортних перевезень. В другому розділі проведено аналіз ефективності діяльності ТзОВ «Клондайк Захід». В третьому розділі проведено економіко-моделювання заходів підвищення ефективності перевезень ТзОВ «Клондайк-Захід». У спеціальній частині проведено порівняння методів амортизаційних розрахунків. В п'ятому розділі проведено організаційно-економічне обґрунтування заходів

підвищення ефективності перевезень ТзОВ «Клондайк-Захід». В шостому розділі розглянуті питання охорони праці та безпеки у надзвичайних ситуаціях.

Ключові слова: ефективність автомобільних перевезень, логістика, собівартість, прогнозування, економічне обґрунтування.

ABSTRACTS

Mikhailovich Yu.V. "Increasing the economic efficiency of transportation (on the example of Klondike-West LLC)". - Manuscript.

Master's degree in specialty 051 "Economics" - Ivan Puliuyi Ternopil National Technical University. - Ternopil. 2019.

The master's work is done on 107 sheets, contains 33 figures of 18 tables, supplements on 4 pages. It uses 51 literary sources, namely articles, monographs, abstracts of dissertations, textbooks, electronic resources on the topic of improving the efficiency of road transport.

Object of study: measures to improve the efficiency of freight transport by road.

Subject of research: performance indicators for freight transportation of Klondike-West LLC.

Research methods - methods of economic analysis, methods of economic-mathematical modeling, correlation-regression analysis, project analysis.

The first section describes the theoretical foundations for improving the efficiency of road transport. The second section analyzes the effectiveness of Klondike West LLC. In the third section, the economic modeling of measures to increase the efficiency of transportation of the Klondike-West LLC was conducted. The special part compares the methods of depreciation calculations. In the fifth section, the organizational and economic justification of measures to improve the efficiency of transportation of the Klondike-West LLC was carried out. The sixth section deals with the issues of occupational safety and health in emergencies.

Keywords: efficiency of road transportation, logistics, cost, forecasting, economic justification.